

Eser Tanıtımı-İnceleme

Hem Kitap Hem Film: DUVAK

A Book And A Movie: THE PAINTED VEIL

Bülent Kılıç ^{ID}

Prof. Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi, Halk Sağlığı Anabilim Dalı, İzmir, Türkiye

Öz

Maugham'ın 1907 yılında yazdığı "The Painted Veil" başrollerini Naomi Watts ve Edward Norton'un oynadığı bir filmle 2006 yılında sinemaya da uyarlandı. Roman genç ve güzel Kitty'nin, ilk görüşte kendisine aşık olan Dr. Fane ile evlenip, Hong Kong'a taşınmasını konu alıyor. Ancak kocasını sevmediğini anlayan Kitty, yasak bir ilişkiye girer. Karısını çok seven Dr. Fane bu durumu fark ettiğinde yıkılır ve ani bir kararla Çin'in iç bölgelerinde yer alan ve büyük bir kolera salgınının başladığı Mei-tan-fu şehrine gitme kararı alır ve yanında genç karısını da zorla götürür. Kaldıkları ev şehrin dışındadır ve kolera şehir içinde yaygındır. Dr. Fane her gün şehre gitmekte hastalarla uğraşmakta ve eve çok geç gelmektedir. Karısıyla aralarında zorunlu konuşmalar dışında bir iletişim yoktur. Kolera salgınında kullanılan aşılar işe yaramamakta, etrafta yeni ölen kimsesizlerin, yaşlıların cesetleri bulunmaktadır. Şehre geldiklerinin ikinci ayında Kitty hamile olduğunu öğrenir ancak çocuğun babasının kim olduğu belli değildir. Bir müddet sonra Dr. Fane koleraya yakalanarak ölür ve hamile karısı büyük bir pişmanlık içinde İngiltere'ye geri döner ve kendisini kızını büyültmeye adar. Duvak romanı bir taraftan idealist bir doktorun kolerayla mücadelesini anlatırken diğer taraftan altta yatan bir intikam, aşk ve nefret öyküsünü aktarıyor. Ancak en önemlisi bu kitapla hem salgınlarla mücadele, hem sömürgecilik ve hem de üçüncü dünya ülkelerinin durumunu tartışma şansını buluyoruz.

Anahtar Kelimeler: kolera, Çin, salgın

Abstract

Maugham's 1907 novel, "The Painted Veil," was adapted into a film starring Naomi Watts and Edward Norton in 2006. The novel tells the story of Kitty, a young and beautiful woman who falls in love with Dr. Fane at first sight and marries him, moving to Hong Kong. However, realizing she doesn't love her husband, Kitty has an illicit affair. Dr. Fane, who loves his wife deeply, is devastated when he realizes this and makes an impulsive decision to travel to Mei-tan-fu, a city in the Chinese hinterland where a major cholera epidemic has broken out. He forcibly takes his young wife with him. The house they stay in is on the outskirts of the city, and cholera is widespread within it. Dr. Fane visits to the city every day, dealing with patients, and returns home very late. He and his wife have no contact other than necessary conversations. The vaccines used in the cholera epidemic prove ineffective, and the bodies of recently deceased orphans and elderly people lie scattered about. Two months after arriving in the city, Kitty discovers she is pregnant, but the identity of the child's father remains unknown. Shortly thereafter, Dr. Fane dies of cholera, and his pregnant wife, filled with deep regret, returns to England and devotes herself to raising their daughter. The novel tells the story of an idealistic doctor's struggle with cholera while simultaneously conveying an underlying story of revenge, love, and hatred. But most importantly, this book offers a chance to discuss the fight against epidemics, colonialism, and the situation of third-world countries.

Keywords: cholera, China, epidemic

Geliş Tarihi / Received: 08.08.2025 **Kabul Tarihi / Accepted:** 11.08.2025 **Yayın Tarihi / Published:** 22.08.2025

Sorumlu Yazar / Correspondence: Bülent Kılıç **Eposta:** bulentkili64@gmail.com

Sorumlu Editör / Handling Editor: Temmuz Göncü Şavran

Atf için / Suggested Citation: Kılıç, B. (2025). Hem Kitap Hem Film: DUVAK. *Sosyal Bilimler ve Sağlık Bülteni (SoSa), YAZ(15)*, 85-93

Sevgi kazanmak için tek yol vardır. Sizi sevenleri sevmek.

Aslen tıp doktoru olan İngiliz yazar William Somerset Maugham'ın 1907 yılında yazdığı "The Painted Veil" in Türkçeye ilk çevirisi "Renkli Peçe" ismiyle Altın Kitaplar Yayınevi tarafından 1971 yılında yapıldı. Daha sonra İş Bankası Yayınları tarafından "Boyalı Peçe" ismiyle 2003 yılında tekrar basıldı. 2006 yılında romanla aynı isimle (The Painted Veil) Hollywood tarafından filme çekildi ve büyük bir beğeni topladı. Yönetmenliğini John Curran'ın yaptığı, senaryosunu Ron Nyswaner'in yazdığı ve başrollerini Naomi Watts ve Edward Norton'un üstlendiği 115 dakikalık filmin Türkçe çevirisindeki ismi ise bence çok başarılı bir çeviriyle "Duvak" oldu. Alexandre Desplat'ın müziklerini yaptığı film, 64. Altın Küre Ödülleri'ni "en iyi film müziği" dalında kazandı.

1898 yılında Londra Üniversitesi Tıp Fakültesinden mezun olan yazar W. Somerset Maugham öğrencilik yıllarından beri yazma tutkusunun derin olduğunu ve doktorluk yaparken de Londra'da karşılaştığı yoksul hastalardan çok etkilendiğini ve onların hikayelerinin kendisini daha fazla yazmaya ittiğini belirtiyor. Maugham çoğunlukla yaşadığı olaylardan yola çıkarak yazdığı kitaplarında realizm (gerçekçilik) akımının bir temsilcisi olmuştur. Somerset Maugham yazmaya ve seyahata olan tutkusu nedeniyle doktorluğu bırakır ve bir dünya turuna çıkar. Avrupa, Asya ve Amerika kıtalarında çok sayıda ülkeyi dolaşır. Duvak isimli romanı da Çin ve Hong Kong yolculuğu sırasında tanık olduğu bazı gerçek olaylardan yola çıkılarak yazılmıştır. Hatta romanın baş kahramanı Dr. Fane'in Amerika'da yaşayan bir doktor olduğunu da belirtmiştir.

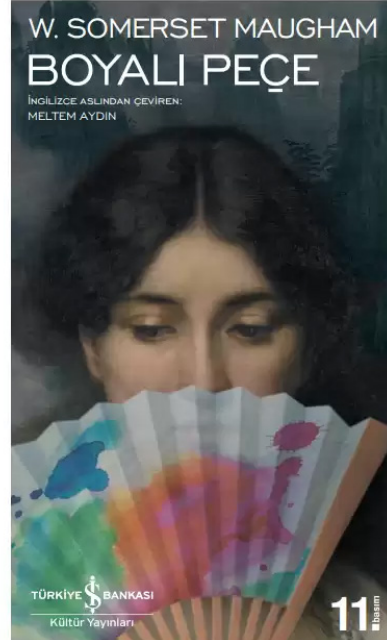
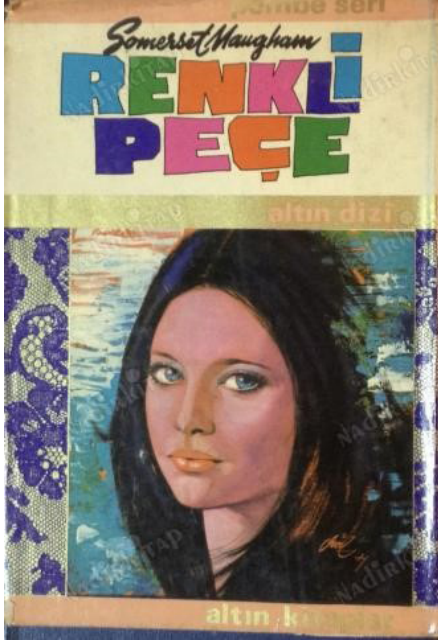

Yazar William Somerset Maugham

Maugham, Duvak romanı için şöyle diyor: "Sanırım bir karakter yerine, doğrudan doğruya

öykünün kendisiyle başladığım tek eserim budur. Karakter ile konu arasındaki bağılılığı açıklamak güçtür. Bir karakteri asla bir boşlukta tanımlayamazsınız. Onu aklınızdan geçirir geçirmez hemen kendisini bir yer ve görevle donatırız. Fakat bu romandaki karakterleri yavaş yavaş gelişmekte olan öyküye uyacak şekilde seçtim. Bütün bu karakterleri çeşitli olaylarda çoktan beridir tanıdığım kimselerden yarattım”.

Roman annesi ve babası hukukçu olan, 25 yaşındaki genç ve güzel Kitty'nin, ilk görüşte kendisine aşık olan bakteriyolog Dr. Walter Fane ile kısa sürede evlenip, bir İngiliz sömürgesi olan Hong Kong'a taşınmasını konu alıyor. Evliliklerinin daha 3. ayında kocasını sevmediğini anlayan Kitty, 2 yıl kaldıkları Hong Kong'ta Vali Yardımcısı Charles Townsend ile yasak bir ilişkiye girer. Karısını çok seven ve ona gerçekten aşık olan Dr. Fane bu durumu fark ettiğinde ise yıkılır ve ani bir kararla Çin'in iç bölgelerinde yer alan ve büyük bir kolera salgınının başladığı Mei-tan-fu şehrine gitme kararı alır. Ancak karısına bir sürprizi vardır:

- Batı Nebrinden yukarı gemiyle çıkarız sonra karaya inince hamallar tahtirevanlarla bizi taşır ve Mei-tan-fu'ya varırız.
- Benim geleceğimi nereden tahmin ediyorsun?
- Ben böylesine tehlikeli bir yolculuğa çıkmak üzereyken, senin de bana arkadaşlık etmek isteyeceğini düşünmüştüm.
- Ben seninle gelmiyorum Walter, bana böyle bir teklifte bulunman çok korkunç.
- Öyleyse ben de gitmeyeceğim ve ikinizin aleyhine de zina davası açarak boşanmak için mahkemeye başvuracağım.
- Ne demek istiyorsun sen?
- Charles Townsend ancak ikiniz aleyhine utanç verici bir zina davası açıldığı takdirde karısından boşanmak zorunda kalacak ve seninle evlenecektir.
- O zaten karısından boşanıp benimle evlenmeye can atıyor.

-O zaman Charles ile konuş. Karısıyla konuşsun ve karısı kesin olarak boşanacaklarına dair bana söz verirse ve kendisi de seninle evlenmeye söz verirse ben de zina davası açmaktan vazgeçerim. Yoksa karım olarak benimle birlikte Mei-tan-fu'ya gelmek zorundasın. Sana yarına kadar vakit veriyorum.

Kitty bu teklifle sevgilisine gittiğinde onun karısından boşanmayı kabul edip kendisiyle evleneceğine emindir. Ancak işler umduğu gibi gelişmez. Charles Townsend karısından boşanmayı kabul etmez ve gülererek Kitty'ye kolera bölgesinde dikkatli davranırsa fazla bir tehlikesi de olmadığını söyler.

-Oraya gitmem demek ölmek demek, anlamıyor musun?

-İşi nasıl da büyütüyorsun. Kocan seni tehlikeden nasıl koruyacağını bilir. Hem tehlikeyle karşı karşıya olan sen değilsin ki kocan. Gerçek şu ki dikkat edersen senin için de bir tehlike düşünülemez. Yapacağın en önemli şey pişmemiş hiçbir yiyeceği, yaş meyveyi, salatayı yememek ve kaynamamış suyu içmemek.

Büyük bir hayal kırıklığı yaşayan Kitty kocasıyla birlikte zorunlu olarak 9 günlük bir yolculuk sonrasında Mei-tan-fu'ya varır ve koleradan hayatını kaybetmiş bir misyonerin evine yerleşirler. Burada tanıştıkları zeki ve bilgili ama bir o kadar da gizemli İngiliz gümrük memuru Waddington kendilerine her zaman her konuda yardımcı olur. Kaldıkları ev şehrin surlarının dışındadır ve kolera salgını şehir içinde yaygındır. Bu nedenle Kitty günlerini evde yalnız başına geçirirken, Dr. Fane her gün şehre gitmekte hastalarla uğraşmakta ve eve çok geç gelmektedir. Karısıyla aralarında zorunlu konuşmalar dışında bir iletişim yoktur. Kolera ile mücadelede Dr. Fane kadar yoğun çalışan bir diğer grup da hasta bakımı ve yetim çocuklarla ilgilenen Katolik manastırının rahibeleridir.

Oysa şehirde herkes kocasıyla birlikte salgının olduğu yere gelen Kitty'ye hayranlık duymaktadır. Gösterdiği cesaret ve kocasına olan sevgi nedeniyle böylesine tehlikeli bir bölgeye gelmesi hepsini çok şaşırtmıştır. Öte yandan Dr. Fane kolera salgınıyla başa çıkmak için haftanın her günü (Pazar günleri de dahil) yoğun çalışmaktadır. Doktorun çalışkanlığı, karısının onun peşinden gelmesi nedeniyle karı koca şehirde seilmeye başlar. Ancak çiftin yakınlarındaki tüm memurlar, rahibeler karı kocanın çok az iletişim kurmaları ve neredeyse aralarında hiçbir sevgi gösterisi olmaması, birbirlerine çok soğuk ve donuk davranışları nedeniyle şaşkındır. Tüm memurlar, rahibeler bu gizemli olayı tarafları çok rahatsız etmeden kibar sorularla anlamaya çalışmakta ancak ne doktor ne de karısından en ufak bir açıklayıcı söz gelmemektedir.

Kolera salgınında kullanılan aşılar işe yaramamakta, etrafta yeni ölen kimsesizlerin, yaşlıların cesetleri bulunmaktadır. Hem ölümlerin hem yağmaların olması askerlerin sert müdahalesine yol açmaktadır. Halk terkedilmiş Budist tapınaklardaki ilahları alıp yollara yerleştirmiştir. Bu ilahlar için kurbanlar kesilmektedir. Ancak ölümler önlenememektedir. Bazı evlerde ev halkının tamamı ölmekte cenazeleri kaldıracak kimse kalmamaktadır. Alay komutanı cesetleri gömmekten kaçınan askerlere ağır cezalar vermektedir.

Bir gün evlerine yemeğe gelen gümrük memuru Waddington hizmetlilerin sofraya yeşil salata getirdiğini ve Kitty'nin de salatadan aldığını görünce telaşlanır:

- Aman Allahım, ne yapıyorsun? Yeşil salata yememelisin.
- Ama biz her yemekte yiyoruz. Hem ben salatayı çok severim.
- Siz intihar etmeye mi karar verdiniz?

Karı kocanın her gece salata yedikleri bir gerçektir. Geldiklerinin daha ikinci günü yerel aşçıları, Çinlilerin o kendine özgü kayıtsızlığıyla yeşil salata yapıp sofraya göndermiş ve Kitty de salatadan tabağına almıştır. Bunun üzerine Dr. Fane, karısını uyarır.

- Salata yememelisin.
- Neden yememeliyim?
- Bu çok tehlikeli, kolera bulaşabilir, kendini öldüreceksin.
- Zaten gaye bu değil miydi?

Kitty'nin soğukkanlılıkla ve alaycı gözlerle kendisine bakarak salatayı yemeye başladığını gören Dr. Fane de aynı soğukkanlılıkla salatadan alır ve yer. Salata tabağının dolu

dönmediğini gören aşçı da her gece salata yapmaya devam eder ve karı koca da tereddütsüz her gece salata yemeye devam ederler.

Bir müddet sonra evde oturmaktan sıkılan Kitty şehirdeki manastırı ve rahibeleri ziyaret eder. Burada rahibelerin fedakarlığından etkilenir ve kendisi de gönüllü olarak orada çalışmaya başlar. Giderek kocasının ve rahibelerin yaptığı çalışmalardan etkilenmeye başlayan Kitty, kendisinin büyük bir hata yaptığını ve kendisini seven kocasına ihanet ederek değersiz bir kadın olduğunu düşünmeye başlar.

Şehre geldiklerinin ikinci ayında Kitty hamile olduğunu öğrenir. Dr. Fane karısına “Çocuğun babası kim?” diye sorduğunda ise Kitty “Bilmiyorum” yanıtını verir. Aslında Dr. Fane çocuğun babasının kendisi olduğunu ummaktadır ancak karısının bu yanıtı onu biraz daha yıkar ve sinirlendirir, kendini daha fazla işine verir ve karısına daha soğuk davranır. Kitty ise tüm itirazlara ve hatta Dr. Fane’in gebeliği nedeniyle Hong Kong’a geri dönmesini istemesine rağmen manastırda çalışmaya devam eder.

Bir gece Dr. Fane eve gelmez. Kitty ertesi gün evine gelen askerlerden acil olarak hastaneye gitmesi gerektiğini, Dr. Fane’in hasta olduğunu öğrenir. Telaşla kocasının yanına vardığında Dr. Fane ölmek üzeredir. Kitty kocasına şöyle yalvarır:

-Benim bir tanem, sevgilim. Eğer beni biraz olsun sevdiysen -evet sen beni hep sevdin ve bütün suç bendeydi- beni bağışlayan için yalvarıyorum. Pişman olduğumu ispat etmeme imkan yok. Bağışla beni.

Doktorun son sözü ise garip bir cümledir:

-Ölen köpekti.

Doktorun bu anlamsız sözünü karısını anlayamaz ve Dr. Fane son sözlerini söyledikten sonra ölür. Cenaze töreninden sonra gümrük memuru Waddington, Kitty'e Dr. Fane'in birlikte çalıştığı alay doktoruyla konuşarak Dr. Fane hakkında ilginç bir bilgi öğrendiğini söyler. Doktor kendi üzerinde bazı deneyler yapmaktadır ve bu nedenle koleraya yakalandığını düşünmektedirler. Ancak alay doktoru, Dr. Fane'in bir kaza sonucu mu yoksa bilerek mi öldüğünü anlayamadığını gene de doktorun bilim uğruna kendisini feda ettiğini düşünmektedir.

Kitty, Waddington'a kocasının son sözlerinin “Ölen köpekti” olduğunu söyler ve bunun ne anlama geldiğini sorar. Waddington'un yüzü bembeyaz olur ve Kitty'ye bu sözler Oliver Goldsmith'in “Kuduz Bir Köpeğin Ölümü Üzerine Ağıt” adlı şiirinin son mısrasındır der¹.

Goldsmith'in bu şiiri bir sokak köpeğiyle iyi bir adamın öyküsünü anlatmaktadır. Adam çok iyi kalplidir ve sokakta bulduğu köpeğe iyi bakmaktadır. Ancak bir gün köpek daha fazla yemek vermesi için adamı kötü bir şekilde ısırır. Herkes bu kadar iyi bir adamı ısırın bu köpeğin kuduz olduğunu ve adamın kesinlikle öleceğini iddia eder. Ancak korkulanın aksine adam ölmez, iyileşir ve o iyileştikten sonra köpek fenalaşarak ölür. Şirin son mısrası “ölen köpekti” şeklindedir. Goldsmith bu şiirle toplumun yüzeysel bakışını ve aynı zamanda geleneksel düşüncüyü eleştirir. Özellikle başkalarını gerçek karakterinden ziyade görünüşe göre yargılama hatasını ele alır. Dr. Fane de bu sözlerle aslında iyi olanın karısı olduğunu, kendisinin ise gereğinden fazlasını isteyerek çıldırıp onu ısırıldığını ve sonunda kendisinin öldüğünü, karısınınsa yaşayacağını ifade etmektedir.

1 Goldsmith O (2025) An Elegy On The Death Of A Mad Dog. All Poetry, Poems. <https://allpoetry.com/An-Elegy-On-The-Death-Of-A-Mad-Dog>

Kocasının ölümünden sonra Hong Kong'u terkeden Kitty İngiltere'ye döner. Ancak annesi ölmüştür ve babası da Bahamalar'a tayin olduğunu söyler. Kitty babasıyla birlikte Bahamalar'a yerleşmek ister, babası buna itiraz eder ancak Kitty şöyle der:

-Babacığım, izin ver de sana bir kerecik içimi dökebileyim. Ben fena, hain ve iğrenç bir insandım. Tanrı beni cezalandırdı. Hem de en korkunç şekilde. Ama ben kızımı böyle şeylerden kurtarmaya karar verdim. Onun korkusuz ve samimi olmasını istiyorum. Kimseye güvenmeden, kendi başına yaşamasını arzu ediyorum. Hayatı benden daha iyi kullanmayı bilmesini istiyorum.

Böylece babası, Kitty'nin de kendisiyle birlikte gelmesini kabul eder ve Kitty İngiltere'den ayrılarak Bahamalar'a yerleşir.

Duvak romanı bir taraftan idealist bir doktorun kolerayla mücadelesini anlatırken diğer taraftan altta yatan bir intikam, aşk ve nefret öyküsünü aktarıyor. Öte yandan İngiltere'nin sömürgeciliği, memurlarının çeşitli ülkelerdeki tutumları, konumlarını koruma kaygıları ve kiliselerin rolü, Katolik-Protestan mezhep ayrımı gibi konular da romanın içinde geçiyor. Ancak en önemlisi bu kitapla hem salgınlarla mücadele, hem sömürgecilik ve hem de üçüncü dünya ülkelerinin durumunu tartışma şansını buluyoruz.

Yazar William Somerset Maugham yazdığı oyunların tiyatrodaki sıkça sahnelenmesi sayesinde kısa sürede popüler bir yazar haline geldi ve bir daha hekimliğe geri dönmedi. Birçok eseri de film olarak uyarlandı. 1947'de kendi adına verilen, otuz beş yaş altı olup bir önceki yıl bir edebiyat eseri yayınlayan en iyi İngiliz yazarına verilen roman/öykü ödülünü başlattı. 1965 yılında ölümünden sonra yazar teliflerini Kraliyet Edebiyat Fonuna bağışladı.

Romanla birebir olmasa da (özellikle kitapta olmayan barışma sahneleri ve filmin son bölümünde Dr. Fane'e benzeyen bir oğlu olduğunun gösterilmesi) film de çok başarılı. Özellikle Edward Norton ve Naomi Watts büyük bir oyunculuk sergiliyorlar. Somerset Maugham'ın romanda ayrıntılı tarif ettiği karakterlerin ruh halleri, yüz ifadeleri ve mimikleri başarıyla canlandırılmış durumda. Filmin Çin manzaraları içermesi, ormanlar, nehirler, pirinç tarlaları filme muhteşem bir hava katmış durumda. Ayrıca kolera ile su kaynakları arasındaki ilişki filmde, romandan çok daha iyi verilmiş durumda. Hem yazarının doktor olması hem de bir kolera salgınına incelemesi nedeniyle Duvak'ı herkese öneriyorum.